

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi római kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajkért kapják. — Nemtagok részere előfizetési díj: egészévre 4 frt felebre 2 frt, negyedévre 1 frt.

Ugy a Lap szellemi részét illető czikkek, mint az előfizetési pénzek a „KÖZMŰVELŐDÉS“ szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

A római kérdés.*)

Az apostoli szentszék területi souverainitásának kérdése, — a röviden úgy nevezett római kérdés, mindig inkább belejátszik a külpolitikai viszonyokba, amiről a magyar és osztrák közösügyi bizottságok legutóbbi tárgyalásai is tanuskodnak. Mint a napilapokból ismeretes, monarchiánknak Olaszországhoz való viszonya szóba jövén, a magyar delegáció külügyi albizottságának jelentésében kifejeztetik az „általános“ megelégedés annak javulása és a fridrichsruhei megállapodások létrejöve föltt, oly módon, mintha Magyarország mindenben, tehát a római kérdésben is helyeselné Olaszország eljárását és legujabb magatartását.

Ez ellen méltán szólalt föl dr. Schlauch püspök, főrendi delegatus, ajánlván ama jelzőnek mellőzését, miben gr. Andrássy Gyula, volt külügyminiszter támogatta. Gróf Kálnoky a külügyek jelen vezetője, valamint más delegatusok azonban annak megtartása mellett nyilatkoztak amaz érveléssel, hogy a jelen külpolitikai viszonyok közt helyén van teljes jóindulatunkat tolmácsolnunk az olasz kormány iránt. A jelző ennek alapján meg is hagyatott.

A tényállás élénk világitást vet monarchiánk viszonyára a római kérdéshez, tehát Olaszországhoz. A delegáció külügyi bizottságának jelentése az említett

*) E tárgy, mint igen nagy fontosságú s messze kihatású egyházpolitikai ügy, mióta a római apostoli szentszék fejedelmi függetlenségét tollal, vagy karddal ostromolni megkísérelték, mindig hivatott védelmezőkre talált. Jókora könyvtárt kitez azon kötetekre terjedő szakművek, ékes tollal irt értekezések és fényes nevű államférfiaktól származott nyilatkozatok száma, melyek ezen kérdéssel foglalkoznak. Lapunkban is jelent meg e tárgyra vonatkozólag egy sok szorgalomról tanuskodó hosszabb tanulmány. (L. „Közm.“ 1882. V. évf.) De rövidebben, világosabban s főleg magyar állami szempontból érdekesebben ritkán hallottunk vagy olvastunk e kérdéstről beszélni, mint Fr. Laicus aláírással a „Religio“ ez évi 41. számában, Schlauch püspök 6 exjának ismeretes delegációi nyilatkozata alkalmából megjelent ezen cikk, mely valóban méltó, hogy minél szélesebb körökben olvassák. Ez indok ösztönözt minket is arra, hogy azt lapunknak vezérhelyén, kitünő ügyelmébe ajánlja t. olvasóinknak, egész terjedelmében közöljük. — Szerk.

szövegezésben nem felel meg a valóságnak, mert nemcsak az osztrák katolikusok idei salzburgi gyűlése határozottan a XIII. Leo pápa által annyszor hangoztatott revindicatio mellett nyilatkozott, hanem Magyarország katolikusai is teljes erejükből támogatják azt, minélfogva a monarchia népeinek érzületét nem fejezi ki híven ama jelentés.

Ily körülmények között azt kell kérdenünk, vajjon gr. Kálnoky külügyminiszter különválík-e a monarchia katolikusaitól e tekintetben, mintegy megczáfolni akarván a katolikus közérületet, — vagy vajjon tévedésbe akarja ejteni Olaszországot, elhithetvén vele, hogy monarchiánkhoz való viszonyában, mely kölcsönös érdekeken és kötelezettségeken alapul, bizvást eltekinthet e monarchia katolikus jellegétől és érzületétől?

Más magyarázatot is lehetne még adni, de nem azon fordul meg a dolog, miként magyarázthatatik a külügyi kormány és a delegáció említett magatartása, hanem elérték-e ezzel a czélt, melyre amaz eszközt jónak látták diplomáciai tekintetben. Mi azt kétségbevonjuk, annál is inkább, mert nem tehető fel, hogy Olaszország hivatalos körei nem látnának keresztül a szítán. Igen, az olasz kormány még tovább mehet, és méltán bizalmatlanságot táplálhat monarchiánk külügyi kormányának őszintesége iránt általában, midőn látja, hogy a római kérdésben különösen nem önt tisztá bört poharába.

Akár pusztán barátságos, akár szövetséges viszonyban állunk Olaszországgal, soha sem bátoríthatjuk kormányát a római kérdésben tanusított eljárásában; ez ellenkeznek a monarchia közérületével, amelyben a katolikusok Lajthán innen és tul hatalmastényező képviselnek. Uralkodónk nem adhatta vissza Umberto és Margit bécsi látogatását, mert ezek Rómába kívánták, miáltal királyunk elhagyta volna a legitimitás alap-

ját, az Isten kegyelméből való hagyományos jogalapot. Ezzel őszintén és félreismerhetetlenül kimutatta azt, hogy Olaszországgal nem lehetünk „általános“ jó viszonyban, amíg a római kérdés megfelelő megoldást nem nyer. Ily „becsületes alkusznak“ kellett volna mutatkozni a delegációnak és a külügyminiszternek, hogy annál nagyobb bizalmat keltsen a szövetséges társban egyéb külpolitikai kérdésekre nézve, melyeknél a zavartalan egyetértést közös érdekeink parancsolják.

A „trop de zéle,“ a tulságos buzgalom, melyet amaz „általános“ jelzővel kimutattak, czélt tévesztett tehát, a mi az olasz kormányt illeti, itthon pedig nem mondjuk visszatetszést, de kicsinylést szült, mint oly eljárás, melynek sem hitele, sem sikere. Il faut commencer par le commencement. Ott kell kezdeni a dolgot, hol mindenszövetség tartóssága és megbízhatósága a garanciát találja, aminőt amaz „általános“ jelzőnek erőszakolása semmiképen sem nyújthatott Olaszországnak, de nekünk sem, mivel praecedent képez és ürügyül szolgálhat arra, hogy az olasz kormány vagy parlament hasonló aprópénzzel fizessen. Ez lehet diplomácia, de „általános“ lesz e, lehet-e eredménye? Ezt nem hiszi senki, még az „általános“ fillentésnek a szerzője sem.

Másfelől kínos benyomást kelt különösen Magyarországon e tényállás. Még a midőn Haynald L. bíboros-érsek néhány év előtt a delegációban hatalmas szavát latba vetette a pápaság területi souverainitásának elévülhetetlen jogai érdekében, a magyar közügyi bizottság többsége oly magatartást követett, melyet épenséggel nem lehet kedvezőnek mondani az apostoli székek revindicációjára. Sőt akadtak az olasz nemzeti egységnek oly bámulói is, a kik még azt is szem elől tévesztették, amit Deák Ferencz e mondásával fejezett ki, hogy a politika az exigentiák tudománya. Milyen exigentia volna Magyarországra nézve az olasz egység? És ha az volna, miként lehessen a szláv vagy román egység ellenében állást foglalni?! *Azért magyar szempontból, magyar közjog álláspontjáról soha sem lehet amaz egységi doktrinarizmust vallani, ha csak — és ez nagy baj! — némely magyar politikusnál a kozmopolita ábrándok, vagy az egyházellenes viselkedet nem nyomja a magyar érdek szoros követelményeit.*

Amint annak idején Deák Ferencz és őt követő nemzetünk a jogfolytonosság elvével győzött a „befejezett tények“ elve s gyakorlati alkalmazása fölött, azonképen tisztelnünk kell a pápaság revindicációjában ugyanazon jogfolytonosság elvét s gyakorlatát, mert különben jogot és alkalmat adunk másoknak

arra, hogy érdekkörünkben szem elől téveszszék a mi jogfolytonosságunkat és oly „befejezett tényeket“ igyekezzenek létrehozni, amelyek nemcsak sz. István birodalmának integritásával, hanem magának a magyar nemzetnek hegemoniájával is ellenkeznének. *Avagy nincs-e elég ellenségünk, ki az apostoli székek elévülhetetlen jogai iránt a delegációban ismételtan tanúsított magatartásból érvet ne kovácsoljon az olasz nemzeti egységhez hasonló „befejezett tény“ ajánlására, arra való ígatásra?*

Vagy vallási tekintetben mellőzhető-e az apostoli székek területi souverainitásának joga iránti kötelesség. A magy. sz. korona összes hagyományos jogai oly szorosan össze vannak kötve amazzal, hogy egyiket tagadva, csorbitjuk a másikat. A történeti jog hatalma és befolyása a magyar állameszme legerősebb oltalma: miként lehessen tehát igaz magyar közömbös vagy ellenszenves indulattal ama pápai állami fölség iránt, a melytől Magyarország kapta a koronát és királyi jogait, ezzel együtt európai hatalmi állását, melyet különben nem vivhatott volna ki, amint a hunok és avarok hatalmas birodalma is romba dőlt nélküle!

Ép ezért is a nemzeti hagyomány, a magyar genius, hivebb és őszintébb kifejezést fog nyerni a magyar kath. zarándoklat által, mely ép most ment Rómába, hogy a pápa, dicsőn kormányozó XIII. Leo személyében épügy Krisztus helytartója, mint a kath. egyház feje iránti hódolat adóját lerója, egyuttal azonban a legrégebb történeti jog, a souverain legitimitás iránti tiszteletét tolmácsolja a magyar nemzet nevében, amely magától a pápai lelki és világi hatalom fölségétől kapta koronáját, valamint támogatást mindarra, ami ezzel a nemzetközi népjog és a magyar közjog értelmében egybefügg. Mert a kik tagadnák magyarokul a pápaság világi fölségjogát, egyszersmind a magyar királyság fölségének történelmi jogát is tagadnák, mert egyik épp oly jogos fejlődmény mint a másik. Szilveszter pápa adománya és a magyar királyság történetjogi főnnállása a legerősebb bizonyítékok egyike a pápaság világi hatalma mellett.

A római zarándoklat ennek hü tolmácsa leend, meggyőzvéen egyuttal az egész világot, hogy a magyar katkolikusok szívvél-lélekkel csatlakoznak a német, francia, belga, olasz, svájci, osztrák, spanyol és amerikai katkolikusokhoz, a kik ez ősz folyamában tartott kongresszusaikon erélyes határozatokkal támogatták XIII. Leo pápa revindicációt, és akik a sz. atya jubileuma alkalmából Rómába százezrivel zarándokolnak, hogy a földkerekség 250 millió katkolikusa nevében az egyházi állam visszaállítását követeljék,

mely nélkül a trónok és birodalmak nem hivatkozhatnak a történeti legitimitás jogosultságára.

Olaszország ebből többet fog megérteni, mint a mennyit a magyar delegáció és gróf Kálnoky az „általános“ jelzővel eltakarhatni remélt; és Crispi olasz miniszterelnök, vagy akár Umbertó, el fogja mondhatni e diplomáciai buvósdiról: *Le jeu ne vaut pas la chandelle!*

Karcolatok

a magyar nemzet második évezredének küszöbén.

T a n ü g y.

(Folytatás)

De a felekezetlen iskola eszme testvéresítő és magyarisító szelleme, iránya a mai *vallástalan* állam-kormány-nak hasonló *vallástalan* tanügyi politikájában világért sem a protestánsok és zsidók iskolái ne nyulj hozzám virágait érinté, hanem a Csáky szalmájának és bitang jószágnak tekintett katolikusokéit. Igen, azokat erkölcsileg és anyagiilag adófilléreinkből is éltetve, iskoláinkat a javaink után kérődző liberálisok, mamelukok minden fajtájának „a liberális népoktatástörvény liberális végrehajtó szelleme“ értelmében közös legelőjévé tette.

E pokoli téveszme közben mozgott és mozog ma is alkotmányos életünk dekhathizáló tanügyi politikája közösítvén a nagy városoktól elkezdve a legutolsó falusi iskoláig. — S lettek az iskolák a vallás, erkölcs és jellemképzés helyett nem az állam jövő nemzedékének nevelői, hanem amugy napszámos és bérenczek módjára a gyermekeket „tudomány, egészség és vagyonosság“ eszméivel tele tömő, testet és lelket elcsenevésztesedésig gyöttrő állam-tenyészedékké.

Melyekben sem a lélek és tehetségei, sem a test nem részesülnek Isten képre teremtett emberi méltóságunkat megillető gondozásban, Isten képe és a Szentlélek templomai lévén. — Napjainkra valóban találunk egyik publicistánk szavai, ki ezeket mondja: „Sok tudományos gazemberrel találkozunk az életben, akik egészségüket és vagyonukat eltékozzolják, sőt a hazát is elárulják.“ — Tehát a tudomány, a vagyon, az egészség, — mint főczéljai az anyagelvi állam tanügyi politikájának és elveinek — vallás és erkölcs — s ezeken alapuló nevelés-nélkül átka és veszedelme egyeseknek, önmaguknak és magának a nemzet és hazának.

Az anyagelvi állam tanügyi elve és főczéljának folyománya ma, hogy valamint a kormány a Rothschild pénzigáját huzatja az országgal, úgy Trefort a liberális jogállam felekezetienségének czége alatt huzatja a 16 millió kereszténnyel „a se hazája, se országa népségnek szellemi és talmud-erkölcsi igáját.“ A magas állam-kormány és főképző vallás- és tanügyi-kormányt illeti a dicsőség babérja! az örökös kísérletezés, lótas-futás, kapkodás, toldozás, faldozás, bolygás, cserélés-berélés, zsidvásár, handlirozás, nő és örökös önczafolatok, „jó könyvek“ általi erkölcsösítés, drága, fényűző, czélszerűtlen építkezések, a zsidó, protestáns, szabadkőműves dédelgetés, hírlapi toll-lándzsá-

sok szervezése, zsidós konc-oztás, közvetítés, megalkuvás, mellőzés, paedagogiai tanszékek osztása, tanító-tanárképzés, talmud-erkölcsök, de atholizálás, keresztény jelvényüldözés, kigunyolás, kidobás, megvetés, disszolvucióért stb. melyek, mint ugyanannyi körjelenségek tanügyi s mondhatnók vallás-erkölcsi életünk minden mozzanataiban és érverésében napról-napra feltűnedeznek, s melyek azt jellemzik.

De övé legyen a jelen és jövőre nézve is az átok, a vér, a melyet a miniszter ur a nemzet nevelés fájába belelőtt, s mely, mint Ábel vére boszuért égbe kiált.

Vagy már nincsenek-e eléggé hátunkon a boszus egek ostorai? Vagy tanügyi politikánk határozatlan, elvtelen, örökös vajadásának nem keserü gyümölcsei-e az erkölcsstelenséget hirdető párbajmánia, ezerféle gyilkosságok és óriási napi bűnök kronikája?

De hogy hol, miben és kiben rejlik az oka ezen bajoknak, élénken jellemzi egyik névtelen publicistánk így írván erre nézve: „a miniszter tanügyi politikája a paedagogiának és didaktikának antropológián és keresztény morálon alapuló örök elvei nélkül szükülködven és így homokalapon állván, ingadozásában a *fieri* ürtügybe kapaszkodik, hogy kísérleteit menthesse; de még inkább hogy a tanügy monopolistái, vagyis az örökös anketkezés, tanácskozás, geseftelő részvényesei, a tanügyi *sapisták*, kiknek egy része a tanügyi zsidvásár rongyait ordítóva kínálgató hírlapi firkászokból került ki, folytonos tantervi és modszeri kudarcaik és ütlegeltetésök daczára is fajukat jellemző szerénységgel tovább is ülhessenek a tanügy uborkafáján, a melyre oly talmudos fufangossággal hip-hop-módra jutottak.

Tiszességes ember vállalata buktával félre áll, okosabbnak engedi helyét; a tanügyi sapisták nem oly szemérmesek; ha százszor vallanak is kudarcot, százszor tovább előtérbe bocsorborüket, még pedig tüntető pókhendiséggel, *mit Kockheit*; rájok nézve földolog, hogy tantervre tantervet és nie da gewesen módszereket kovácsolva a rebakkos, sápos műhelyben maradhassanak. Ez az oka tanügyi politikánk erkölcs- és szellemrontó ingatagságának, hogy úgy mondjam, reform, vagy inkább deform-mániájának.“

Az évenként harmincezer forintba került középtanodai tanárképzés is nyolcz évi hasonló pókhendi, hitvány kontárkodással, ravaszsggal, sapista nyegleséggel, új és új experimentálásokkal szolgált kenyérmezei vihelyül a sapista kliknek s vala a deficites nemzeti vagyonnak ámulatos kiszípolozó szivatyuja.

Rendszertelen roszaságáról pedig 8 év mulva maga a minister mondá ki az ítetet, úgy szólván: „fordított rendnek látszik az, midőn előbb a didaktikából vizsgálják a tanárjelöltet s csak későbbben szaktárgyaiból.“

A középtanodai tankönyv-miseriák illusztrálására szintén álljanak már többször idézett jelesünk szavai: a „jeruzsálemi kufárkodás“ következtében — melyet az oktatási tanács jegyzője üzött és üzetett főúrával — oly mintaszerű olvasókönyvekkel kedveskedtek a keresztény közélettanodáknak, amelyekben egyéb szépséges tulajdonságokon kívül szörnyű zsidónémet magyarságot találhatsz; de kereszténységet, Istent hiába keressz, helyett a tolvajok,

salók istenének gaz csinjein gyönyörködhetik a tanuló, talán, hogy a bőrzére, hamis bukkásra s több efféle különlegességekre iskoláztassék.“

A „Közoktatás“ szerint pedig az oktatási tanács jegyző czímborái és klikkje által iratott leghitványabb tankönyvek bírálat nélkül engedélyezve lettek; a legjobb tankönyvírók pedig ledorongoitattak és könyveikkel együtt elbuktak és eltűntek. És ez így ment a többi tanintézetek tankönyveire nézve is.

Bizony bizony itt volna már az ideje, hogy a másod ezred évnek neki induló magyar nemzet vezérei hazafiúi módon gondolkozzanak, s a 10 millió keresztény jogosult követeléseinek minden téren és minden irányban — felhagyva már valahára a jelen emberirtó és lélekölő liberális-zsidó politikával — eleget tegyenek. S erkölcsi, szellemi és anyagi jóllétét, mint a haza legfőbb érdekét is a keresztény és határozott tanügyi politika, keresztény szocializmus ekonomiai rendszerére, mint egyedüli biztosítékára — fektetnék s a keresztény nemzetet a keresztény nevelés által önmagának vissza adnák, a jövőnek pedig biztosítanak és fenntartanak.

Mert a mi sok az végre is megárt még a legszivósbabb nemzeti életnek is. A magyar nemzet pedig ezer év alatt soha sem volt oly nyomás alatt, mint ma. S épen a tanügy lenne az, mely hivatva volna első sorban a nemzeti szabadság szellemének messze jövőre kiható ápolására. Adná Isten!

(Folyt. köv.)

T Á R C Z A.

Ö s z s e l.

II.

Sárga lombot ringat a fa;
Sáppadt ifju'il alatta,
Mind a kettő hervad, képped.
„Oh, milyen szép ez az élet!“
Igy sohajtnak, így remélnék
Sárga levél, sáppadt gyermek.

Igy sohajtnak, így remélnék,
Küszöbén halálnak, télnek.
Alig süt ki egy-egy sugár;
Sok hideg dér, halálszél jár.
Beh, rövid is ez az élet! . . .
Szegény levél, szegény gyermek!

Beh rövid is ez az élet!
Alig támad, alig ébred:
Már hanyatlik, lehull napja.
Alig zöldül, sárgul lomb, fa
S hervadáson mereng képed.
Szegény gyermek, szegény gyermek!

Ott merengsz a hervadáson,
— Lelked fél, hogy azt ne lásson —
Mégis titkon arra jár-kél,
A hol örök tavasz-zöld él;
Hová még nincs menni kedved,
Szegény gyermek, szegény gyermek!

Oh az idő! . . . Nem kímél az.
Ifjan élsz, vagy őszén korhadsz,
Lehuz, letép — fénybe' ködbe' —
S fagyos földdel, hóval főd be.
Majd egy, két nap: elfelejtenek. . .
Szegény gyermek, szegény gyermek!

De te azért remélsz, vársz csak,
Én szivedbe tört mért mártasz?
Minek mondjam: „Halál képe,
Út arczodon. . . vége. . . vége. . .“
Egy kincse van még éltednek,
Mit idő, kór szét nem téptek.
Mig ezt bírod, örvendj ennek:
R e m é l j, r e m é l j szegény gyermek.

Gyulafehérvárt.

Pál A.

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

— **Dr. Schlauch Lőrincz** nagyváradi l. sz. püspök ur beszéde a magyar delegáció előtt a római kérdésben.*) — Miután ő nmltsága a Németországgal kötött szövetség jelentőségét röviden megvilágította, így folytatá: „A Magyarország-Ausztria és Németország közti szövetség sulyának emelésére ma egy újabb és fontos tényező járult, és ez: Olaszországnak mint harmadiknak nyíltan bevallott belépése a szövetségbe. (Helyeslés.)

Ezen, a monarchia népeinek helyeslésével találkozó politikai alakulás egyrészt Olaszországnak keleti politikánkval egyező alapnizeteiről tesz tanuságot, másrészt a békeszerető európai nemzeteknek külügyi politikánkba helyezett bizalmát fogja fokozni, az európai béke fentartására pedig hathatós befolyással lesz.

Hogy Olaszországnak ezen újabb elhatározása Magyarországnak a poliitkai tekinteteken túl is, mélyebb hatást gyakorolt, ezt tagadni nem lehet, és én lennék az utolsó, a ki magamat ezen hatás alól kivonjam. Mert nem ignorálhatom, sőt teljesen méltánylom e szövetségnek politikai nagy fontosságát, valamint szívesen keresem azon szálakat, melyek e két nemzetet a multban politikai és működési vonatkozásaikban összefűzték. Történelmünk a multban igen gyakran párhuzamosan haladt és a mit kiemelni akarok, a magyarországi katolikuskok a római pápában — az ola-sz nemzet szülőttjében — tisztelik anyaszentegyházuk fejét, valamint e nemzet volt az, mely a katolicizmusnak nagy pápákat adott. Magyarország sokat köszönhet Rómának, kulturális tekintetben pedig nem egyszer találta Olaszországban mestereit és tanítóit.

És azért valamint átérttem azoknak gondolatait, kik a politikai helyzet ezen fordulatát rokonszenvvel üdvözlík, úgy legyen szabad hinni, hogy meg fognak engem is érteni, ha lelkiismeretemben kötelezve érzem magamat egy félreértés ellen felszólalni, melynek magamat tán kitenném, ha azon általános szavakban tartott és Olaszországra vonatkozó szövegezést, mely a külügyi albizottság jelentésé-

*) Felvilágosító adatul a mai vezércikkhez.

ben előfordul, minden, részemről történő magyarázat nélkül elfogadnám.

Nem szeretném és nem is engedhetném meg, ha szavazatomnak, a melylyel a jelentést elfogadom, azon értelmezés adatnék, hogy midőn rokonszenveket az olasz nemzet irányában nyilvánítom, — ez bár hallgatag helyeslést involválná mindannak, a mi Olaszországban majdnem két évtized óta történt és különösen mélyen sujtotta és sértette azt, kiben egyháznaknak fejét tiszteltem. (Helyeslés.) E kérdés — bármennyire is óhajtanám ennek megoldását — nem képezi jelenleg a napirendet, én tehát e helyen és e pillanatban annak a fejtegetésébe nem bocsátkozom; azonban forrón óhajtom és legyen szabad biztos reményemet kifejeznem az iránt, hogy e kérdésnek egy oly megoldása fog találatni, mely Olaszországnak szövetségét egy tagadhatatlanul fensőbb erkölcsi erő hozzájárulása által csak szilárdultat és még nagyobb mértékben kéréssetté és becsessé teheti.

Dante, az olasz nemzet ezen eddig páratlanul álló költője, a Welfek és Ghibellinek harczi közt fenkölt szellemével sejtette, látta Olaszország egységét és nagyságát, de sejtette és látta azt a két világhatalommal, a császársággal és a pápasággal összeforvva; a mai és a jövő Olaszország — és e meggyőződés — nem fogja már sokáig számíttatni kívül hagyni a világ legnagyobb erkölcsi erejét, melynek hordnoka teljes függetlenségében és szabadságának zavartalan élvezetében, mint hű szövetséges, hatalmas tényezője lenne jövő nagyságának, ennek legszebb ékessége, legnagyobb biztosítéka, legnemesebb büszkesége.

A valódi nagyságnak alapja az erkölcsi hatalomban van és az olasz nemzet végre is annak megismerésére fog jutni, hogy nagyhatalmi állása is kiszámíthatatlan erőgyarapodást nyerne, ha azon erkölcsi világhatalommal benső összeköttetésbe lépne, mely világállása mellett test az ő testéből, vér az ő véreből.

Én pedig nemes kötelességet véltem teljesíteni, midőn egyrésztől külügyi politikánknak legújabb sikerét minden utógondolat nélkül őszintén üdvözölvén, a külügyi albizottság jelentést elfogadom; másrésztől azonban egyházam iránti hűségemet az olasz nemzet iránti tisztelettel egybekapcsolván, gondolatomnak és meggyőződésemenek nyílt kifejezést adok. (Helyeslés.)

— **Hátszegi levél**, 1887. nov. 14-én. Főútszitelendő Szerkesztő ur! Tegnap folyó hó 13-án e „kies vidék“ városának szép és emlékezetes ünnepe vala; mert a helybeli szt. ferenczrendi szerzetes tanítónök vezetésére bizott „Erzsébeth“ leányiskola egyik csinos szobáját áldott szívu főpásztorunk Lönhárt Ferencz püspök ur ő nagyméltósága 322 frt ajándékával zárdakápolnává átalakíttatván, ennek megáldalását főútszitelendő Piringer József helybeli alessp. plébános ur előkelő gyülekezet előtt ájtatos pompával kedves alkalmi szónoklat kíséretében végezte.

Megható volt látni, midőn a szeretett lelkipásztor az uj oltáron mutatta be a vérontás nélküli áldozatot, de többen örömkönyeket hullattak, mikor a négy ájtatos nővér a szent áldozáshoz a boldog megelégedés és hála szent érzései közepette járult.

A Mária menybe menetelét ábrázoló diszes oltárképet br. Nopcsa Elek főgondnok ur jólelkü neje gr. Zilin-

szky Matild uraszony ő méltósága ajándékozta, a ki egyidejüleg sziveskedett azt igérni, hogy a kápolnába szükséges padokról is gondoskodni fog. Ezeket kívül a plebaniális templomban régóta használhatatlanul állott az orgona, melynek megcsináltatására a nemes báróné — minthogy Szacsalon a házi kápolnájokban vasárnaponként szt. misét olvasok — kezembe 25 frtot, a fiúiskolánk fölsegelésére pedig 10 frtot adakozott; mely kegyes adományokért legyen szabad e helyen hálás köszönetet nyilvánítanom az illető egyházi és iskolaszéki tanács nevében. — Most az orgona használható!

Nem hallgathatom még azt sem el, hogy ugy az iskolák, miként az Isten háza szent ügyének előmozdításában igen sokat fáradozik tek. Böhm János kir. telekkönyvvezető és egyházi számadó gondnok ur, a ki maga eszközölt aláíratásokat, maga hozta el az orgonaművészt, áldozván a mit lehet magántárczójából is. — A jó Isten neki és minden nemes szívu adakozónak az ő szent nevéért örök élettel és földi boldogsággal fizessen meg!

P. Györfly Fidéi,
szt. Fer. r. házfőnök mint hit-
elemző.

— **Egyleti élet.** Csik-Karczfalva, 1887. nov. 19. A Felcsikon megalakult tanítói önképzőkör, mely szt. Domokos, szt. Tamás, Jenőfalva, Karczfalva, Dánfalva és Madaras tanítóit és kántortanítóit foglalja magában, e hó 17-én tartotta meg első érdemleges gyűlését Csik-Szt.-Domokoson az iskola helyiségében. A tagok kettő kivételével mind jelen voltak. — A gyakorlati tanítások végeztével, melyet a helybeli tanítók tartottak, Ferencz József önképzőköri elnök egy az önképzés szükségességét fejtegető beszéddel nyitotta meg. Beszédében kimutatta, hogy csak az a tanító tud a kor követelményei szerint tanítani, ki a sebesen haladó korral lépést tart; ki a paedagogia és evgvé tudomány haladását, fejlődését figyelemmel kíséri, ki a társas összejöveletek, tanítói tanácskozományok által megszerzi magának azon gyakorlati ügyességet és önállóságot, melyre ugy künn a társadalmi életben, mint benn az iskolában oly nagy szükség van.

Az éljenzéssel fogadott beszéd egész terjedelmében jegyzőkönyvre vétetni határozottat.

Az alakuló gyűlésről felvett jegyzőkönyv hitelesítése után a gyakorlati tanítások bíráltattak meg. Sok tanulságos eszmecsere után mindkét gyakorlati tanítás sikerültnek nyilvánítottat.

Ferencz József az iskolai fegyelmzésről tartott felolvasást. Ismertette különösen a tisztátalanságnál, rendtelenségnél, hanyagságnál és lopásnál alkalmazható helyesebb fegyelmzési eszközöket és módokat.

Szép eszmecsere fejlődött ki a felett, hogy az irvaolvasási előgyakorlatok elvégezhető-e egész terjedelmökben a mi rendetlen iskolázási viszonyaink közt, vagy elégséges azokból csak a leglényegesebb részeket jól feldolgozva tanítani. Az önképzőkörnek majdnem mindenik tagja hozzá szólott a tárgyhoz pro et contra, míg végre kimondatott, hogy az irvaolvasási előgyakorlatok egész terjedelmökben nem végezhetőek el falusi osztatlan népiskolánkban anélkül, hogy ezáltal a tulajdonképeni irvaolvasásra szánt idő meg ne rövidíttessék. — A bölcs és

tapintatos tanító kevesebb anyagból is képes szilárd alapot rakni.

Nem lennék tudósításomban hü, ha meg nem emlékezném főt. Varga Ferencz szt.-domokosi plebános urról, ki ez alkalommal is újabb bizonyosságát adá a tanügy iránti meleg és őszinte rokonszenvének. Örömmel vette tudomásul önképzőkörünk főt. plebános urnak azon kijelentését, hogy önképzőkörünket szivből-lélekből pártolni fogja s gyűléseinken, ha csak körülményei engedik mindig a legnagyobb örömmel fog megjelenni s tanácskozásainkban részt venni. — Adjon Isten sok ily nemes lelkű tanügybarátot hazánknak.

Jövő gyűlés helyéül Madaras tüzetett ki. Tanítani fognak e gyűlésen a helybeli tanítók, felolvas Ferencz János, szaval Gál Sándor.

Ha a lelkesültség, mely önképzőkörünk első gyűlésén érezhető volt, nem lankad, úgy a cél melyért önképzőkörünket megalakítottok elérve lesz. Adjá Isten, úgy legyen.

F.-cs. 7-f.

— **Tudomásul.** E kérdésre: „A templomi tőkék kamatjövédalma után kell-e tőke-kamat adót fizetni? s vajjon nem áll-e fenn azon kedvezmény, hogy csak a 315 frtot meghaladó tőkekamat után fizetendő a 10% adó?“, a „Havi Közl.“ ez évi novemberi füzetében következő válasz jelent meg: A templomi tőkék, ugyszinté a misealapítványok kamatjövédalma az 1875. évi XXII. t. cz. 2. §-a értelmében tőke-kamat adó alá esik; ez alul a 3. §. 8. pontja szerint csakis a kolduló és betegápolással foglalkozó szervezetek kamatjövédalma vétetik ki. Az idézett törvény 2. §-ának 14. pontjában foglalt ama kedvezmény, hogy a 315 frtot tul nem haladó kamat vagy életjáradék, a mennyiben az illető fél összes jövédalma adósságainak levonása nélkül a nevezett összegnél nem több, adómentes, magában még nem foglal oly kedvezményt, hogy a 315 frton felüli kamatjövédelmeknél az ezen felüli összeg rovandó meg 10% adóval s az ezen alóli rész pedig mentes volna az adó alól. — Továbbá a pénzügyi közigazgatási bíróság 1885. évi május 15-én 3869. sz. alatt kelt határozatában kijelentette, hogy az 1875. évi XXII. t. cz. 2. §-a 14. pontjának az a kedvezményes határozata, hogy a tőketulajdonos adósságainak levonása nélkül összes jövédelmével együtt 315 frtot tul nem haladó évi kamatjövélme tőke-kamat adómentes, jogi személyekre ki nem terjed; minthogy ennek a kivételes intézkedésnek célzata csakis oly szegény sorsu magán felek méltányos kedvezményezésére irányult, kiknek összes jövédalma az élet fentartására is alig elegendő és így azt az erkölcsi személyekre, kiknél ily méltányossági tekintetek nem forognak fenn, mint azt különben a m. k. pénzügyminiszterium is 1879-ik évi május 29-én 21.641. sz. alatt kelt körrendeletében kijelentette, kiterjesztői nem lehet. — Tehát ezekből világosan kitűnik, hogy a templomi tőkék, úgy, miként az egyházi alapítványok kamat-jövédalma, akár haladják túl a 315 frtot akár nem, 10% tőke-kamat adó alá esnek. —

I R O D A L O M.

— **Józi és Erzsike** — jeles gyermek-lapnak II. évf. 2—3 száma dus tartalommal jelent meg. Ára egész évre 1 frt 20 kr.

— Megjelent a kalocsai növendékpapság „**Szent-Ágoston-Egyletének**“ 1886/7 évi működéséről szóló jelentése, melyszerint nevezett egylet azt is elhatározta, hogy régibb kiadványait a lehető legolcsóbb áron adja. Így „*Világosság és sötétség*“, Philaethes Antaltól, leszállított áron 45 krért kapható. „*A Cliffordok*“ 60 krért. „*Égetőkérdések*“ Molitor V. tól 40 krért. „*Az irgalmas néni*“, Snieder A.-tól 40 krért. „*A jegyző leánya*“, Lady fullerton-tól 60 krért. „*Szemelvények*“ I. és II. 60—60 kr. III. 1 frtért. „*A bibliai történet értékesítése a hitoktatásnál*“, Dr. Jocham után 50 krért. „*Bibliai történetek gyakorlati magyarázata*“ I. kötet 1.50 krért. Növendék papságra nézve 1.20 krért Ennek II-ik kötete ez iskolai év vége felé fog megjelenni.

Megjelent: **Az utolsó kuruczvilág.** Történeti regény 3 k.-ben, írta Abonyi Lajos. — A teljes mű 12 füzetben jelent meg. Egy—egy füzet ára 15 kr.

— Megjelent és beküldetett: „**Szent Gellért csanádi püspök élete és művei**“ című, a magy. tud. egyetem hittani kara által az 'polyi-dijjal jutalmazott pályamű Irta dr. Karácsonyi János. Budapest, 1887. Ára 1 frt 50 kr. Kapható Nagyváradon a szerzőnél. — A kitűnő kritikai elmeéllel írt művet bővebben is fogjuk méltatni. Addig is a legmelegebben ajáljuk t. olvasóink becses pártolásába.

— Beküldetett: **Szüts és társa** egyházi szerek művészete és gyára Budapest szt. Ferencziek bazára 16. sz. a napokban kiadott: „*Időleges közlemények*“ 1 száma alatt **Egyházi szerek, Árjegyzékek**, a melynek úgy a díszes illusztrációk, valamint a felsorolt tárgyak sokasága miatt az e nemű dolgokat beszerezni óhajtó közönség, de leginkább a főt. papság figyelmébe ajánlunk. Az árjegyzéket kívánatra a czég bárkinek bérmentve megküldi.

— Megjelent: **Borromaeus.** Kath. hitzónoklatti havi folyóirat. II. évf. I. füzet. Ára egész évre 4 frt, fél-évre 2 frt, negyedévre 1 frt. Szerkeszti Horváth Lajos, győrujvárosi plebános. Tartalma: Advent. I. II. vasárn. Boldogasszony szeplőteleni fogantatása ünnepére. Advent III. IV. vas. Karácson ünnepére. Szent István első vértanu ünnepére. Az év utolsó estéjére. Bucsunapra szt. Miklós ünnepén. A házasság egysége és felbonthatlansága. Gyónószéki intés.

— Felhívás **Schiller** válogatott színművei magyar kiadásának pártolására. Tomor Ferencznél, Budapesten megrendelhetők, egy-egy kötetnek az ára 60 kr., finomabb papíron 80 kr. Gyűjtőknek 5 példányra 1 ingyen jár. A kötetek a következő sorban fogják egymást követni: I. k. Wallenstein tábor. A két Pikkolomni. II. k. Wallenstein halála. III. k. Az orleánsi szűz. IV. Stuart Mária. V. Don Carlos. VI. k. Tell Vilmos. A közönség pártolásától függ, hogy Schillernek minden eredeti drámája át legyen ültetve irodalmunkba.

— A csanádi növendékpapság magyar egyházirodalmi iskolája előfizetést hirdet: **A Darwinismus erkölcs-tana.** Spencer H. erkölcs-tana bírálata. Irta Cathrein Győző című fordított munkára. A mű, mely szentséges Atyánk XIII. Leo iránti rendithetetlen ragaszkodás és mély hódolat jeléül neki van ajánlva, a jubileum alkalmával jelenik meg. Előfizetési ára 1 frt 30 kr. növendékpapoknak 1 frt. Gyűjtőknek 6 példány után tisztp. jár.

— Megjelent: **Havi Közlöny az elméleti és gyakorlati** lelkipásztorság köréből. Novemberi füzet. Szerkesztik Tokody Ödön és Patzner István. E tartalomdus füzet hoz iránycikkeket, értekezéseket, rendeleteket, irodalmi szemlét, személyzeti híreket és tárczát.

— **Előnyös változáson** ment át a negyedik évfolyamba menő „*Korunk*” című kath. hetilap, a mennyiben neves férfiak arczképeit és más csinos kivitelű képeket ad. A fővárosi lapok közt a legolcsóbb és neves írők-kal dicsekedő heti lap, *ára egy évre 6 frt.* Tanítók, hivatalnokok, lelkészek és tanulók *negyedévre 1 frttal* is előfizethetnek. Lelkészek intentiona is megrendelhetik. Szerkesztősége és kiadóhivatala Budapest. VIII. Mária-utca 30.

— Megjelent: „**Magyar Sion**”. Egyházi-irodalmi folyóirat, november havi füzet. Szerkesztik és kiadják a papneveldei tanárok Esztergomban. Tartalom: Spanyolország hanyatlásának okai. A keresztény hit védelme dióhéjban. Az eretnekek keresztsége. A Collegium Germanico-Hungaricumban. Irodalom és művészet. Rövid közlemények.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Nyilvános köszönet.** Nagyméltóságú *Lönhart Ferencz*, erdélyi Püspök ur ő Excellentiája, kinek fejedelmi bőkezűségét és atyai kegyes jóvoltát, ha mi nem beszélünk, a kövek kezdenék hirdetni, a nyárádtói r. kath. kántor-tanítói állomásra történt kineveztetésem alkalmából csekély jóvedelmemet ez évi 2837. számú magas leírata-nak értelmében egyelőre saját pénztárából évi 50 frttal kegyeskedett segélyezni, a miért elengedhetlen kötelességemnek tartottam a nyilvánosság előtt is a legmelegebb köszönetemet fejezni ki, óhajtván a jó Istentől, hogy ő Excellenciájának drága, munkás életét, minden véstől menten sokáig tartsa meg. Nyárádtón, 1887. november 26. *Füvésznő Ignác*, kántor-tanító.

— **Az ország herceg-primása** Simor János ő emja nov. 25 én délután érkezett Rómába. Fogadására több százán jelent meg a pályaudvarban, s midőn kiszállott, harsány éljenzés töltötte be az egész indóházat. Paar gr. altábornagy és osztrák-magyar nagykövet a nagykövetségi személyzettel jelent meg a magyar hg.-primást fogadni; a Vatikánból szintén több praelatus Mocenni érsekkel s atállamtikárral élükön, a már ott levő magyar püspökök, mint Schopper, Császka, Dulánszky, ugyszintén gr. Eszterházy Miklós Móríc, Steiner F. praelatus s több magyar osztrák és római egyházi és világi főúr társaságában várakozott a pályaudvaron az érkező magas vendégre.

— **A magy. kath. zarándokok** nov. 23-án este érkeztek meg az örök városba, hol őket dr. *Steiner F.* pápai praelatus, *Amoni* Lipot, kanonok, *Szoldatics F.* Rómában tartózkodó festőművész hazánkfia, *Bunyitay V.* nagyváradi pap, magy. akadémiai tag, *Gmitter A.* magyar gyóntató Rómában, a római „Advocati S. Petri” két tagja s a hozzájuk csatlakozottak fogadták. Ő szentsége 150 kocsit rendelt ki a pályaudvarhoz a magyar zarándokok beszállítására, s a zarándokok közül 200-at a Vatikánban szállásoltak el.

— **A budapesti kir. magy. tudományegyetem** hittudományi kara XIII. Leo pápa áldozópapi jubileumának ünnepelésében szintén részt vesz. A kar ezidőszerinti tagjai 500 frankot adtak össze jubileumi ajándéknak és tiszteletök s hódolatuk nyilatkozatát egy feliratba foglaltan küldték fel az egyház fejének trónja elé Rómába. A felirat, mely Rapaics avatott tollából származott, kaligraf betűkkel leírva, díszes fehér pergamen-börkötés-be tétetett, melynek táblájára a pápai tiára festett képe ritka műizléssel van mintegy odalehelve. Megkapó a feliratnak a nagy pápa iránt nyilvánuló általános hódolatot nagy vonásokban indokoló következő részlete: „Sane, Beatissime Pater, non possumus non demirari laetaque revolvere mente maximos aequae ac felicissimos labores, quos pro Ecclesiae non secus ac Republicae salute tanto cum zelo suscepisti, tantaque sapientia et gloria absolvisti; dumque Te cernimus nunc revehendae sanae philosophiae, nunc augendis adlaborare studiis historicis, modo occultas inimicorum Crucis Christi detegere fraudes, modo laboranti tot malis succurrere societati, iam regnorum componere dissidia, iam oppressae feliciter vindicare jura Ecclesiae — oculos manusque ad coelum attolentes, grates Deo rependimus, Qui talem ac tantum nostris temporibus suae dedit Ecclesiae Summum Pontificem.” —

— **A Szent-István-Társulat** fölirata XIII. Leo pápához áldozópapi jubileuma alkalmából ugy külső díszre, mint tartalmi jelességénél fogva valódi remeket képez. A fölirat ugyanis fehér szattányból készült, művészien díszített táblák közé van illesztve, s az első tábla közepén kivágott mély keretben, művészi gondnal pergamenre festve, Ő szentségének címere Magyarországgal s a Sz.-I.-T. pecsétzímérével képeznek igen szép csoportot, fölötté, ragyogó sugár-díszben a tiara, alatta átfonódó szalagokon az ünnepi alkalomra vonatkozó dátumok. A fölirat szövege ódonszerű pergamenen, megfelelő írással s kiválóan díszes fejezettel és kezdőbetűkkel, egymasmellett latinul és magyarul, három lapot foglal el. A szöveget, a társulat megbizásából, ennek jeles alelnöke, dr. *Steiner Fülöp* prélat us ő mlga írta, és pedig a Szentatyá iránti kiváló kegyelettel. XIII. Leo ugyanis, mint iratai nyilván elárulják, kiváló szeretettel olvasgatja Nagy szent Leo beszédeit s leveleit; a fölirat zseniális szerkesztője tehát igen szerencsés kszszel ugy állította össze ezt, hogy legnagyobb részét a Szentatyának körleveleiből és szent Leonak alkalmi beszédeiből vett mondatok teszik, de nem idézetképpen, hanem a beszéd folyamába kiváló ügyességgel beszöve.

— **Zichy Nándorgróf**, miután ama remek hódolati felirat, melyet az ország hercegprimása a pápai jubileum alkalmából, a magyar katolikusok nevében írt, s mely lapunk múlt számában teljes szövegében lett közölve, a november 20-diki kath. nagygyűlésen fölolvastatott, arra az összes jelenlevők nevében válaszolva, a többek között amaz igen nevezetes és egy magyar kath. főúrhoz igazán méltó nyilatkozatot tette: „Kedves kötelességet teljesíték, midőn ezen alkalommal én fejezem ki ezen előkelő kath. gyülekezetnek amaz érzéseit, melyeket az ő emja által szerkesztett s most felolvasott hódolati felirat mindnyájunk

szívében keltett. E felirat ékesen és méltóan fejezi ki azt, a mit a jubileum alkalmával a magyar katolikusok lelkök mélyében éreznek s a miben az egész világ katolicizmussával egynek tudják magukat. Értem a feliratban kifejezett nagy és nemes elveket, melyek hitünk egyszerű és megmásíthatatlan tanainak kifolyását képezik, és ama buzgó óhajt, hogy a római pápa azon önálló és független magasztos világi állását elfoglalhassa, mely őt megilleti és mely a kath. egyház kormányzásának egyik nélkülözhetetlen alapfeltétele. A föllekesült gyülekezet ezen nyilatkozatot hosszartartó éljenzéssel és szünni nem akaró tetszéssel fogadta.

— **Pápa ő szentsége** nagy örömét nyilvánította Schlauch pöspök ő excjának a magyar és Hauswirth prelátusnak az osztrák delegációban a rapság világi hatalmának és szuverenitásának érdekében tett tapintatos felépésök felett. A pápa e főpapoknak, mint az „Oster. Corr.“ írja, tudokra fogja adatni legkegyesebb elismerését és köszönetét.

— **Az elvtagadók.** Szabadságot kirdetni mindenfelé, s mégis, ha valaki ezen szabadsággal illő és elég szerény módon élni akar, azt megtámadni, korholni: valóban nem egyéb, mint — igen szelid kifejezéssel élve — elvtagadás. Találóan mutatja ki ezt t. laptársunk, a „Religio“ azon támadás alkalmából, melyet liberalis lapjaink egynémelyike közelebről intézni jónak látott a magyar katolikusok ellen azért, mert ezek a pápa fejedelmi függetlenségének visszaállítására nézve szerény véleményüket és óhajukat adott alkalommal nyilvánítani bátorokodtak, midőn ez idei 43-ik számában így ír: „Ők, a szabad vélemény nyilvánítás, a szólásszabadság apostolai — ők szörnyűködnek, ha mi katolikusok szerény módon óhajokat merünk nyilvánítani. Ők, az egyenlőség és türelem apostolai, kik oly nemes (?) indignatióval minden ellen fordulnak, mi a hazánkban élő különböző valásuak békéjét megzavarhatná — ők elveszítik türelmüket, ha kath. ember megmondja nyíltan és bátran, mit az egész kath. világ érez. Ők, kik a socialismus és anarchismus communisticus tanai felett annyi felháborodást tudnak mutatni — ők méltatlankodnak, ha a katolikusok azt óhajtják, hogy adassék vissza, a mi elraboltatott. Ők, kik annyira hangoztatják, hogy minden véleményt tisztelni kell és mint a társadalmi szabadság első postulatuma gyanánt állítják, hogy a nézetek kölcsönös tisztelete szükséges — ők oly tiszteletlen módon elbirálják és elítélik, a mi minden katolikusknak benső meggyőződéséből eredő szent óhaja“. Ugy van, az ilyen eljárás nem mondható egyébnek, mint a legczinikusabb elvtagadásnak.

— **A római magyar zarándokok** ünnepélyes fogadtatása a Vatikánban nov. 30-án ment végbe kiváló ünnepélyességek között. Aazonban pápa ő Szentsége a zarándokok mindegyikét megismerni óhajtván 28-án és 29-én megelőzőleg a zarándokok külön csoportjait kegyes kedett fogadni s óhajt fejezte ki, hogy a magyar zarándokok fényképét szeretné birni, a mely magas és megtisztelő kívánságnak eleget is tettek az annyira kitüntetett

magyar zarándokok; viszont ő szentsége minden egyes zarándoknak bizonyos emléktárgyat ajándékozott. Az ünnepélyes fogadtatás részleteit lapunk jövő száma fogja hozni

— **Figyelmeztetés.** A kézdivásárhelyi Oltáregylet folyó hó 20-ikán tartott közgyűlési határozata folytán sietek tudomására hozni minden érdekelteknek, hogy nevezett egylet jövő 1888-ik év április hó 9—12 napjain tartatot fog rendezni. A kik tehát szegény templomaik segélyezéséért folyamodni kívánnak, ebbéli kérelmüket (a leltár kivonat és az illetékes ker. főesperes ajánlata mellett az egylet alapszabályainak (24, 26, 28. §§.) értelmében) egyleti elnök báró Szentkereszty Stephánie ő méltóságához czimezve, *folyó 1887-ik év december hó 31-ig beszárólag*, a kézdi-orbai r. k. esperesi hivatalhoz küldjék be. Bereczk, 1887. nov. hó 28-án. *Bálint László* ker. főesperes.

— **Gyászhir.** Lapunk zártakor vesszük a szomorú hirt, hogy *Hen del Ede* abrudbányai lelkész hirtelen elhunyt. R. i. p.

— **Pályázat.** A szentegyház-as-oláhfalvi rom. kath. kántortanítói állomás a kántortanító nyugdíjaztatása folytán üresedésbe jöven, erre ennel pályázat nyitattik. Ezen állomás évi járandósága: a.) 200 frt. o. é. a tanítók alapjából havi utólagos részletekben; b.) 82 frt. o. é. a hitközség pénztárából, évnegyedenként fizetve; c) kényelmes lakás teljes gazdasági épületekkel; d) veteményes kert; e.) 12 szekér szénát termő s minden évben használható kaszáló, melyet tetszés szerint szántani is lehet; f) 10 hozás bérszéna; g.) 75 vontatás bükkfa, melyhez az iskolás gyermekek után 1—1 vontatás számítandó; h.) szabad legeltetés; i.) misédijből mintegy 10 frt. (Egy sikeres év után, készpénz fizetése 300 frtra kiegészítetik.) A megválasztott kántortanító köteles leend a fennirt járandóságért a kezdő iskolás gyermekeket tanítani, templomi szolgálatokat végezni, a templom tisztán tartása, harangozás és toronyóra járatásáról gondoskodni. A temetési ténykedés s az azért járó díj, valamint 25 vontatás fa is, a nyugalmazott kántornak van fennhagyva, míg ez teljesen szolgálat képtelen nem lesz. Ezen esetben, a megválasztott kántor ezek élvezetéhez is hozzá fog jutni, a mikor jövedelme tetemesen felemelkedik. Pályázni kívánók keresztlevél, kántortanítói oklevél s esetleg eddigi működéseikről szóló bizonyítványaikkal ellátott folyamodásaikat folyó évi deczemb. hó 20-ig alulirothoz adják be. A személyes megjelenés és próba egyik szükséges feltétel lévén, erre a pályázók a fennkített napon egyenkint megfognak hivatni. Szentegyház-as-Oláhfalú, 1887. nov. 28-án. *Imre Károly*, lelkész.

JÓ KERESÉST!!

Bizalmas személyeket keresünk **törvényesen megengedett** díj sorsjegyek eladásához. **Magas jutalékot esetleg havi fizetést** is adunk.

Fővárosi váltóüzlet társaság.

ADLER és TÁRSA Budapest. 25—8.

Kiadja: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TÓDOR JÓZSEF.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, PÁL ISTVÁN, STRAUBERT ÖDÖN, Dr. VERESS FERENCZ.

Nyomatott Papp és Ferdinándnál a püsp. lye. nyomdában Gyulafehérvárt.